

EL TREBALL DE COMPETÈNCIES EN XARXA: I JORNADA INTERUNIVERSITARIA D'ESTUDIANTS D'EDUCACIÓ ESPECIAL

Autora: Carrasumada Serrano

Departament: Psicologia Bàsica Evolutiva i de l'Educació

E-mail: carrasumada.serrano@uab.es

En els darrers anys el món de l'educació s'ha vist sacsejat de dalt a baix i en totes direccions des dels nivells de primària i secundària fins als nivells universitaris. Aquests moviments ens obliguen, al meu entendre, a compartir amb altres professionals que tenen els mateixos interessos a analitzar-los conjuntament i a fer aquestes observacions que permetin a l'administració treure lleis i nous decrets més consensuats amb la comunitat implicada.

Així fou com a l'any 2003 els coordinadors i coordinadores de les titulacions de mestre d'educació especial de totes les universitats catalanes, privades i públiques, ens varem convocar per primer cop. Teníem el desig de compartir idees i buscar consensos respecte a tots aquells canvis que semblava que ens venien a sobre sense retorn.

La discussió sobre els nous estudis universitaris de grau i de postgrau en el marc de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior posa en qüestió alguns dels estudis que s'imparteixen en l'actualitat en les nostres universitats. Un d'aquests estudis és el de mestres especialistes en educació especial. Actualment és una de les especialitats de mestre i sembla ser que, segons apunten els primers indicis, concretats en les directrius que el ministeri ha redactat, els estudis de mestre tindrien sols dues especialitats, infantil i primària. Aquest redactat ha obert una discussió sobre que passarà amb les altres especialitats existents.

Un dels interessos que hi havia entre els coordinadors d'educació especial era obrir un debat entre nosaltres sobre la figura del mestre d'educació especial i el futur de l'especialitat.

Aquest debat es va anar concretant mica en mica fins a la seva culminació en format Jornada.

En el debat obert no hi podien faltar els protagonistes, els futurs professionals, els nostres estudiants, els que haurien d'exercir la seva professió en un context en el que, més que mai, s'exigeix una sèrie de competències bàsiques i altres més professionalitzadores. Varem comptar per aquest debat amb les aportacions dels estudiants del tercer curs de la carrera.

Els temes de treball foren: els àmbits d'actuació del mestre d'educació especial, les tasques del mestre d'educació especial, les seves competències i les barreres actuals i futures amb les que es troben per tal de desenvolupar adequadament la seva feina.

Respecte als àmbits d'actuació ens interessava debatre tant aquells àmbits de treball ja consolidats com els emergents i pel que fa a les tasques que el mestre d'educació

III Jornada d'Innovació Docent 2006

especial ha de desenvolupar en el seu lloc de treball ens varem interessar en conèixer exclusivament les tasques d'aquests professionals en l'àmbit de l'escola.

L'organització del treball es va anar discutint amb els estudiants amb l'assessorament dels coordinadors de titulació. Cada universitat treballava dos temes. Els estudiants de la Universitat Autònoma de Barcelona varen iniciar el debat de les tasques dels mestres en l'escola i les competències necessàries per arribar a ser un bon professional. El coneixement de les competències ens obria un pas que calia donar en el context de canvi universitari alhora de dissenyar els nous programes de cada una de les matèries.

Cada universitat decideix des de quin espai treballa els temes. En la Universitat Autònoma de Barcelona decidim emmarcar-lo dintre de l'espai de l'assignatura de pràcticum III i pràcticum IV. Totes dues assignatures es porten a terme en el darrer curs dels estudis, la primera durant el primer semestre i la segona en el segon semestre. Anteriorment a aquestes dues assignatures, els estudiants han tingut experiència pràctica a les escoles com a generalistes a primer i segon curs i és amb l'assignatura pràcticum III que inicien la seva experiència com a especialistes en un centre ordinari amb el mestre d'educació especial com a tutor del centre. En el pràcticum IV, l'estudiant segueix també al mestre d'educació especial però en un centre d'educació especial.

Cada estudiant compta amb un tutor o tutora a la facultat que són professorat del departament de Psicologia bàsica, evolutiva i de l'educació, del departament de Pedagogia aplicada o del departament de Pedagogia sistemàtica. Depenen del crèdits docents de cada professor o professora en l'assignatura de pràcticum es poden tenir grups de tutories de 4-5 estudiants fins a uns 11-12 estudiants. El curs 2005-2006, l'equip de tutors estava format per sis grups de tutories de manera que varem organitzar que tres grups de tutories treballassin el tema de tasques i els altres tres grups, el tema de competències.

En tot moment calia treballar amb xarxa, era el nostre primer propòsit, en xarxa dintre de la facultat entre els grups de tutories i en xarxa entre les sis universitats implicades en el treball: Universitat Rovira i Virgili, Universitat de Lleida, Universitat de Vic, Universitat Ramon Llull, Universitat de Barcelona i la nostra.

Es va prendre la decisió que els dos temes tindrien la mateixa estructura de treball: una definició del concepte, un llistat provisional de tasques i de competències segons el grup, una recollida de dades, un buidatge i una anàlisi d'aquestes dades i unes conclusions del tema.

Cada petit grup discuteix sobre el concepte, busca definicions que apareixen en documents oficials, en revistes especialitzades que contenen treballs similars al nostre i compten amb l'opinió experta dels tutors dels centres de pràctiques. Amb tots aquests elements, cada membre del petit grup aporta una definició en el sí del grup que és compartida alhora amb els altres dos grups de tutories que treballen el mateix tema.

Un cop consensuada la definició de competències i tasques ja estàvem preparats per a passar a confeccionar un llistat de tasques i un llistat de competències, evidentment també consensuat, que administraríem als tutors dels centres ordinaris, mestres

III Jornada d'Innovació Docent 2006

d'educació especial, on estaven fent les pràctiques III els nostres estudiants. També varem decidir administrar el llistat als mestres d'educació especial dels centres específics on farien les pràctiques IV durant el segon semestre del curs amb la idea de poder contrastar l'opinió dels professionals que treballen en centres ordinaris i en centres específics.

Tot seguit, a tal d'exemple, afegim el llistat de tasques. El format era el mateix pel treball de competències que per al treball de tasques.

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Desembre 2005

Benvolguda companya / benvolgut company:

Les universitats de Catalunya que impartim la titulació de Mestre especialista en Educació Especial estem preparant una Jornada Interuniversitària que tindrà lloc el 24 de març de 2006 a la UAB i on es tractaran diversos temes sobre Educació Especial, entre altres les competències i tasques que desenvolupen habitualment aquests especialistes en els centres ordinaris.

Una de les comunicacions que presentarem els estudiants de la Universitat Autònoma de Barcelona versa, precisament, sobre les tasques del mestre d'Educació Especial. A fi d'ajudar-nos a validar el conjunt de tasques i contrastar la teoria amb la pràctica, voldríem demanar la vostra col·laboració tot contestant a aquest qüestionari. Tots els treballs realitzats i presentats a les Jornades es penjaran a la web que estem preparant a aquest efecte.

A més d'agrair-vos la col·laboració, volem aprofitar per convidar-vos a assistir a la Jornada. En el cas d'estar interessades a participar-hi, només heu de dir-ho a l'alumnat en pràctiques.

Tot seguit trobareu una definició general de tasca i una concreció de les tasques del mestre d'Educació Especial. Els vostres comentaris ens seran de gran ajuda.

Cordialment,

Estudiants de Magisteri, Educació Especial de la UAB

Definició de tasca:

Entenem per tasca el treball que una persona ha de realitzar per aconseguir uns objectius proposats, siguin propis, d'un grup o d'una comunitat. Una bona planificació, coordinació, seguiment i supervisió del treball és essencial per realitzar una tasca amb èxit i aconseguir uns resultats òptims.

Tasques del mestre d'Educació Especial:

El mestre d'Educació Especial desenvolupa un conjunt de tasques pròpies del seu perfil professional, en el marc d'uns plantejaments institucionals de centre, en col·laboració amb el professorat i amb el suport dels serveis externs.

Al conjunt de càrrecs que comporten l'exercici d'una feina se'n diu funció. La principal funció del mestre d'Educació Especial és la de facilitar el desenvolupament personal, social, afectiu i educatiu dels alumnes amb NEE. Aquesta contempla la intervenció educativa directa amb els alumnes, el treball de col·laboració i assessorament als docents, l'intercanvi d'informacions i suport a les famílies i la coordinació amb tots els professionals interns i externs al centre que estiguin implicats en l'assoliment d'una escola cada cop més inclusiva.

A més, ha d'esdevenir com a model de referència en quant a representar actituds i pràctiques d'inclusió, tolerància, respecte per les diferències i de superació davant els constants reptes que colpeixen el dia a dia de l'escola.

Així, les tasques del mestre d'educació especial les organitzem en relació a cinc àmbits d'intervenció, ordenats en proporció al temps de dedicació a cadascun d'ells:

- Alumnes
- Docents

III Jornada d'Innovació Docent 2006

- Famílies
- Centre
- Altres institucions

DADES GENERALS DE L'ENQUESTAT/ENQUESTADA:

Sexe:
 Edat:
 Formació:
 Centre escolar:
 Anys d'experiència com a Mestre d'Educació Especial:

Alumnes

	Imprescindible	Necessari	Convenient
1. Prioritzar accions envers els alumnes amb NEE per facilitar la seva inclusió en entorns escolars ordinaris. En altres paraules incrementar progressivament la participació de l'alumnat amb NEE en les activitats dels grups ordinaris i generals del centre, realitzant activitats individualitzades vinculades al currículum general.			
2. Orientar a l'alumne i a la seva família en relació a les oportunitats educatives i laborals futures.			
3. Delimitar, juntament amb l'EAP, les NEE de l'alumnat i dissenyar, desenvolupar i avaluar les pautes d'intervenció corresponents.			
4. Personalitzar l'atenció educativa de l'alumnat amb NEE segons les característiques pròpies, ja sigui individualment o en petit grup, dins o fora de l'aula.			
5. Elaborar el pla educatiu individualitzat (adaptacions curriculars individualitzades o modificacions de currículum) amb orientacions didàctiques (metodològiques i d'avaluació) pels qui col.laborin en la seva aplicació.			
6. Elaborar material didàctic necessari per atendre les NEE dels alumnes.			

Com a docents i en relació als altres mestres i professionals

	Imprescindible	Necessari	Convenient
7. Elaborar estratègies didàctiques, metodològiques i avaluatives per atendre la diversitat.			
8. Treballar col·laborativa i cooperativament amb els mestres a fi d'afavorir l'atenció a la diversitat i el desenvolupament de les competències bàsiques de tots i cadascú dels nens i nenes del centre educatiu, però en concret en aquells que tenen necessitats educatives especials (NEE).			
9. Proporcionar suport tècnic i educatiu específic per assolir les finalitats del currículum, assessorant els docents en el disseny, desenvolupament i avaluació d'activitats inclusives i en l'elaboració i adequació de materials curriculars.			
10. Col·laborar amb el mestre-tutor en l'orientació a les famílies dels alumnes amb NEE.			
11. Contribuir a la planificació, el seguiment i l'avaluació del conjunt d'intervencions adreçades a cada alumne amb NEE, juntament amb la resta de professionals que hi intervenen.			

III Jornada d'Innovació Docent 2006

Famílies

	Imprescindible	Necessari	Convenient
12. Orientar, informar i col·laborar amb les famílies en relació a l'atenció de les NEE de l'alumne (pautes, suports interns i externs al centre, materials...)			
13. Donar suport a pares i mares o tutors legals de l'alumnat amb NEE de manera personalitzada.			
14. Fomentar la col·laboració i participació de totes les famílies dels alumnes del centre per contribuir a una millor inclusió social i escolar de tot l'alumnat.			

Centre

	Imprescindible	Necessari	Convenient
15. Promoure la inclusió a l'escola des de diferents vessants: mitjançant pràctiques inclusives d'intervenció a l'aula, facilitant propostes organitzatives i d'agrupament de l'alumnat, fomentant la revisió dels plantejaments institucionals i promovent la revisió sobre la pràctica docent dels mestres per millorar-la. És a dir, contribuir que l'escola sigui una comunitat educativa adaptada per a tothom.			
16. Participar activament en la vida del centre (reunions, comissions, festes...)			
17. Catalitzar el canvi d'actituds de tota la comunitat educativa envers l'atenció a la diversitat i la inclusió social.			
18. Organitzar, gestionar i acondicionar l'aula d'educació especial, assessorar per ampliar la dotació de recursos a la biblioteca, l'aula d'informàtica, el gimnàs, aula d'audiovisuals, etc.			
19. Fer de mediador entre els serveis externs i l'escola, el tutor i la família, el tutor i l'alumne, en els casos d'alumnes amb NEE.			

Altres institucions

	Imprescindible	Necessari	Convenient
20. Col·laborar amb els serveis externs per identificar les NEE dels alumnes i fonamentar les decisions respecte als suports i ajuts que pot necessitar en àmbits concrets (dèficits sensorials, motòrics, de comunicació o psicològics).			

Altres tasques

	Imprescindible	Necessari	Convenient
21.			
22.			
23.			

Comentaris:

Els intercanvis interuniversitaris s'establien en dues direccions: 1. en les trobades que regularment celebràvem el comitè organitzador format pels dos representants d'estudiants de cada universitat, un per cada tema, i els coordinadors dels estudis; 2. en la pàgina web que varem crear per a l'intercanvi: <http://dewey.uab.es/educacioespecial>.

La trobada es va celebrar el dia 24 de març de 2006 a la Universitat Autònoma de Barcelona. Hi varen assistir els estudiants de tercer curs com a participants i els de segon curs com a espectadors de les universitats organitzadores. Es van lliurar certificats d'assistència i certificats de participació així com una carpeta amb els resums de tots els treballs presentats en la jornada.

Els treballs van ser presentats per estudiants de tercer curs en quatre taules, una per cada tema amb una durada per intervenció de deu minuts.